

VAK **MUZIEK**

DOCENT **DRS WOODY BRUNINGS**

LES **Indorock en Indische jeugdcultuur in Holland**

De korte, dynamische Indische rock-'n-roll historie wordt door Nederlandse pophistorici en een deel van de Indische gemeenschap geïdealiseerd, afgedaan als nietszeggend, of eenzijdig weergegeven. En dat terwijl menig Nederlands pop-idool uit de jaren '60-'80 zich in zijn jeugd vergaapt heeft aan de performance van de Indische rockers.

DE SITUATIE NA DE TWEDE WERELDOORLOG

Op 27 december 1949 was de soevereiniteitsoverdracht aan de Republiek Indonesië. Indo-Europeanen die hun Nederlandse nationaliteit wilden behouden moesten Indonesië verlaten. De Nederlandse regering stimuleerde Indo's om in Indonesië te blijven: ze zouden niet passen in de Nederlandse samenleving. Degenen die toch naar Nederland kwamen, hadden het financieel en maatschappelijk moeilijk. Indo's in Nederland hingen hun trauma's en aanpassingsmoeilijkheden niet aan de grote klok; onderling werd steun en gezelligheid gezocht, en tijdens gezellige avondjes kwamen steevast gitaren te voorschijn. De eerste nagespeelde Amerikaanse country- en rockklanken klonken al snel 'tussen de schuifdeuren'.

AMERIKAANSE MUZIEKINVLOEDEN

Dat er country en rock-'n-roll gespeeld werd door Indische jongeren was niet opmerkelijk: Indische jongeren kenden Amerikaanse muziekstijlen, omdat er in Indië al showorkesten actief waren, die Amerikaanse muziek speelden. Daarnaast werden Amerikaanse zenders van de Filippijnen en Australië ontvangen, en kregen ze geregeld van familie en vrienden uit de Verenigde Staten platen toegestuurd.

JEUGDCULTUREN

Rock-'n-roll werkte in de jaren 1954-1961 als een katalysator. Die nieuwe muziekstijl, het daarbij behorende (agressieve) gedrag, de kleding en haardracht bracht de eerste conflicten tussen jongeren en hun ouders. Toen in de herfst van 1958 Bill Haley and The Comets een tournee door Duitsland maakten, vernielden fans, opgezweept door de wilde show, het meubilair van de concertzalen. Ook films als *Blackboard Jungle*, met de rockhymne *Rock around the Clock*, of films met James Dean, maakten veel los bij de jeugd. De muzikhelden van toen waren Gene Vincent, Little Richard, Buddy Holly, Bill Haley, Jerry Lee Lewis en de jonge Elvis Presley.

In Nederland kwam de Indische nozem, de 'Indozem'*, die stoere robuuste mannelijkheid uitstraalde. Het haar, met vetkuif, werd strak naar achteren gekamd, een sigaret bungelde quasi-nonchalant in de mondhoek, en met de kraag van de leren jack omhoog werd er uitdagend gekeken. Door het gebruik van petjoh wilden zij hun Indische achtergrond benadrukken. Problemen gingen de Indozem direct fysiek te lijf; straatgevechten gingen voornamelijk tussen andere nozems en Indo-jeugd, een extra etnische dimensie in Nederland. Naast nozems waren er ook existentialisten, die van jazzmuziek hielden, en die vaak neerkeken op Indo-rock. Deze groep Indische jongeren zouden snel in de Nederlandse samenleving integreren, soms door de eigen identiteit weg te stoppen. En dat deden de Indo-nozems juist niet.

VAN HUISPARTY TOT TEENAGERSHOWS

Jonge Indische muzikanten maakten de sprong van huiskamer naar danszalen, zoals die in de Embersclub en de Haagse Dierentuin. Op vaak zelfgemaakte gitaren en versterkers speelden ze, behalve country, ook met veel dramatiek rock-'n-roll. Bands als The Hap Cats, The Hurricane Rollers, The Room Rockers, The Black Dynamites, Electric Johnny en The Hot Jumpers hadden weliswaar niet de specifieke, later zo genoemde Indorock-sound, maar brachten wel goede country en rock-'n-roll. Geen muzikant dacht in die tijd aan krontjong- of gamelaninvloeden bij *Big Hunk of Love* van Elvis of *Be-Bop-A-Lula* van Gene Vincent. De Indische rocker wilde gewoon zo waarheidsgetrouw mogelijk de liedjes naspelen en met veel show op het publiek overbrengen. En dit werd opgemerkt door managers en impresario's.

Publiciteitsfoto van de de Hot Jumpers uit 1962. Deze band ging eind jaren '50, begin jaren '60 niet naar Duitsland, maar bleef juist in Nederland spelen.

VAK **MUZIEK**

DOCENT **DRS WOODY BRUNINGS**

LES Indorock en Indische jeugdcultuur in Holland

OP ZOEKTOCHT IN DE BONDSREPUBLIC

DUITSLAND

In de buurlanden werd rock-'n-roll ook populair, in Duitsland o.a. door de aanwezigheid van Amerikaanse soldaten. Ondanks dat er veel behoefte was aan rockmuziek, o.a. in de bars die door Amerikanen bezocht werden – de zgn *Amikneipen*–, waren er weinig Duitse rockbands met een bühne-act. Daarom werden eind jaren '50, begin jaren '60 de eerste *Indonesische Schaukapellen* naar de Bondsrepubliek gelokt. De rockers gingen hoofdzakelijk voor het avontuur, het grote geld en seks.

De situatie in Duitsland was meer dan gunstig: het *Wirtschaftswunder*, de snelle Duitse wederopbouw, bracht geld om uit te geven, en de nieuwe rebelse muziek was in opkomst. De Indo's waren op het juiste moment op de juiste plaats: *Die Exoten aus dem Tulpenland* trokken, vooral door hun uiterlijk, volle zalen.

DE ANDERE KANT VAN DE MEDAILLE

De Indische rockers hadden het moeilijk in Duitsland: ondergebracht in smerige hotels, lamlendig van de heimwee en eenzaamheid, moest er maanden achtereen zeven dagen per week gewerkt worden. Daarnaast belandden Indische rockers, zonder enige seksuele voorlichting, in een wereld van vechtende Amerikaanse soldaten, prostituees, animeermeisjes en souteneurs. Aan het einde van de avond zochten de dames hun 'Indootje' *für eine Partie* uit. Pas rond 1964-1968, toen de rock al mainstream geworden was, traden deze Indische bands in meer 'nettere' gelegenheden op.

INDO-ROCK

Het repertoire was in het begin beperkt, en soms was de muziek van matige kwaliteit. Maar hun performance, de ruige show en de zwoelgezongen nummers, compenseerden veel. Die vroege Indische rock-'n-roll uit de jaren 1960-1961 was ongepolijst. Deze intuïtieve rock werd de basis voor de nieuwe, unieke rockstijl, die later Indorock genoemd zou worden.

De pioniers van de Indo-rock waren: The Javalins (met zanger-gitarist Freek 'Franky' Franken), The Black Dynamites (met saxofonist Harry Koster), The Tielman Brothers (in de oorspronkelijke samenstelling, met Reggy, Loulou, Phonton en Andy), The Black Magic (met gitarist Max Tahalelle), en The Crazy Rockers (met zanger-drummer Sydney Rampersad), de band die in 1962 als eerste de in Duitsland ontwikkelde rockstijl aan het Nederlandse publiek presenteerde.

In de loop der tijd werden de muzikale, artistieke en sociale doelstellingen echter bijgesteld. De rock-stijl werd meer gecultiveerd en geperfectioneerd, en dat luidde het einde van deze periode in.

NIET DOORGEBROKEN

Er zijn veel oorzaken waarom de Indische bands niet meer uit hun carrière gehaald hebben. De media waren in die tijd nauwelijks geïnteresseerd; Indo-rock was toch maar iets tijdelijks. Daarnaast konden studio-opnamen nooit de dynamiek van het podiumoptreden van Indo-rockers weergeven. De platen waren vaak van slechte kwaliteit, omdat de techniek van de studio's nog niet zo ontwikkeld was.

Menig muzikant verliet bovendien bij het kleinste meningsverschil de band, om zich bij anderen aan te sluiten: een conflict werd nooit uitgesproken. Hierdoor was er ook weinig continuïteit. Bovendien hadden Indische rockmuzikanten moeite met nemen van verantwoordelijkheid: ze schoven problemen voor zich uit. Er werd meestal ook niet geluisterd naar de raad van managers en deskundigen, vooral als hiervoor betaald moest worden. Geld werd liever uitgegeven aan luxe artikelen.

Het succes bracht ze geen rijkdom, geen langdurige roem; in plaats daarvan kozen Indo-rockers voor vrijheid en onafhankelijkheid.

* Het woord 'Indozem', Indo-nozem, is een vinding van Woody Brunings, Sneek 12 mei 2008

BIOGRAFIE

drs Woody Brunings

Woody Brunings is vooral bekend als leadzanger van de legendarische Crazy Rockers.

Vanaf de start in 1959 in Den Haag was deze band succesvol en later vooral in Duitsland.

Muziek was zijn leven, maar hij slaagde er ook in een andere passie een de kans te geven: in 1978 behaalde hij de leraarsgraad Duits en tot zijn pensionering was hij leraar in dat vak. Zijn interesse en toewijding aan de Duitse taal en cultuur leidde tot het behalen van het doctoraalexamen Duitse Taal en Cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen, met de eindschrijft 'Jugendkulturen in der Bundesrepublik Deutschland von der Restaurationszeit bis 1970', met als ondertitel 'Die Interaktion zwischen Musik und Jugendkulturen.'

Woody Brunings treedt nog altijd op met de Crazy Rockers.

LEESLIJST

- > Brunings, Woody, 'Help! De geschiedenis wordt vervalst', serie web-artikelen op www.IndischHistorisch.nl (thema: cultuur) over Indo-rock, Indische jeugdcultuur en de wijze waarop die tijd herinnerd wordt (2007 & 2008).
- > Dümpel, Inge, en Woody Brunings, *40 Jaar Crazy Rockers; Homo Ludens* (Den Haag 2000).
- > Mutsaers, Lutgard, *Rockin' Ramona* (Den Haag 1989).
- > Mutsaers, Lutgard, 'Indorock; An Early Eurorock Style', in: *Popular Music*, vol. 9, no. 3 (Oct 1990), p 307-320.
- > Wenske, Helmut, Woody Brunings, e.a., *Eastern Age; Indonesische Rock 'n' Roll-, Dance- & Showbands 1956-1965* (Wetzlar 1984).

HET TONG TONG FESTIVAL PRESENTEERT:

De Indische School 2008

De Pupillenschool in Gombong (Midden-Java), voor de opleiding van "kinderen van het mannelijke geslacht voor de militaire stand". De foto is afgebeeld in *Baren en oudgasten*, een deel uit de fotoboekenserie *Tempo doeloe – een verzonken wereld* (uitgeverij Querido), samengesteld door Rob Nieuwenhuys.

Het gebrek aan kennis in de Nederlandse samenleving over de Indische cultuur en geschiedenis is een doorn in het oog van veel (Indische) Nederlanders. Ervaringsverhalen uit de Indische gemeenschap worden door gebrek aan voorkennis niet altijd in de juiste context geplaatst waardoor de beeldvorming blijft steken in clichés.

Stichting Tong Tong wil dit veranderen. De oudste Indische culturele stichting van Nederland organiseerde daarom in 2008 De Indische School, een educatief programma tijdens het Tong Tong Festival van de 50e Pasar Malam Besar, voor iedereen die meer wil weten over het Indische heden en verleden.

Deskundige docenten verzorgden een lesprogramma in het Bibit-Theater op het gebied van (kunst)geschiedenis, taal en letteren, muziek en economie; zoveel mogelijk kanten van de Indische maatschappij & geschiedenis werden belicht. Er was geen speciale voorkennis van de leerlingen vereist; iedereen vanaf vijftien jaar kon de lessen goed volgen.

De samenvattingen van de lessen zijn via de website van Stichting Tong Tong te lezen; de uitgebreide tekst kunt u downloaden. In leeslijsten worden boeken genoemd die u kunnen helpen nog meer informatie te vinden over de besproken onderwerpen.

Stichting Tong Tong werd bij dit project terzijde gestaan door een adviescommissie bestaande uit dr Tom van der Geugten (vakdidacticus, Fontys Hogescholen, Tilburg), prof. dr Bert Paasman (voormalig hoogleraar Koloniale en postkoloniale literatuur- en cultuurgeschiedenis, Universiteit van Amsterdam), en prof. dr Wim Willems (hoogleraar Sociale Geschiedenis, Universiteit Leiden).

De Indische School is in 2008 mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van Stichting Het Gebaar.

Stichting Tong Tong / Pasar Malam Besar BV
Bezuidenhoutseweg 331
2594 AR Den Haag
www.tongtong.nl

